

2008-04-21

Coalition Clean Baltic

Kommentarer och förslag till utkast från Naturvårdsverket ang ”Förslag till nationella åtgärder enligt BSAP”

CCB ger här kommentarer till de olika åtgärderna i Naturvårdsverkets förslag enligt den numrering som finns i Naturvårdsverkets dokument.

Allmänt

CCB välkomnar den svenska Nationella planen för att genomföra Helcoms nya BSAP, och förutsätter att den höga profil och de höga ambitioner som Sverige haft under utarbetandet av Helcoms BSAP också kommer att föreligga i den svenska planen.

En ”Aktionsplan” kräver tydliga actions/åtgärder, vilket inte enbart är förslag till nya utredningar eller att bara samla ihop de planer man redan har. Förslag som domineras av utredningar hör inte hemma i en Aktionsplan.

Många förslag, t ex från Fiskeriverket, ser bara ut att vara ”gammal skåpmat”. Man verkar bara ha plockat ihop texter från sin egen verksamhetsplanering och satt in detta i det nya formatet. Detta är emellertid en fullständigt otillräcklig ambitionsnivå. Här gäller det att genomföra ett antal ”Actions”, som den svenska regeringen har skrivit under, och se till att utarbeta nya åtgärder i Sverige som kan garantera i åtgärderna i BSAP verkligen genomförs.

För att säkerställa att den svenska Nationella genomförandeplanen blir en aktionsplan bör varje numrerad åtgärd i den svenska planen ha följande rubriker:

- Mål (ett tydligt och mätbart mål bör ställas upp för varje åtgärd)
- Action/åtgärd (en konkret och tydlig åtgärd bör formuleras, som senare kan utvärderas)
- Tidplan
- Finansiering (som måste kunna garantera att åtgärden kan genomföras)
- Ansvar (tydlig angivelse om vilken myndighet/institution som har ansvar för genomförandet)
- Monitoring (ange tydliga indikatorer som kan mäta om målet har uppfyllts)

Detaljsynpunkter på åtgärder

E 5 Åtgärda närsaltutsläpp från jordbruket

Jordbruket står för ca 50 % av närsaltutsläppen till Östersjön.

Sveriges jordbruk måste ta ansvar för sin del av Sveriges beting, reduktionskvoter av närsalter till Östersjön.

Ett antal förslag till åtgärder har räknats upp på sidorna 29-42. Här saknas dock ”Anläggande av våtmarker” som åtgärd. Detta bör rättas till och beräkningar av effekten av ”våtmarker” bör beskrivas i planen.

Förslaget att införa obligatorisk lagringskapacitet på 12 mån för all stallgödsel, bör också utvärderas, med avseende på minskad närsaltbelastning till Östersjön. Om man vill sprida näring-gödsel vid den tidpunkt när grödorna tar upp gödsel, måste man ha en lagringstid om 12 mån. Annars kommer gödsel att spridas på öppna marker där det inte finns någon gröda som kan ta upp gödningsämnen.

Planen för att "Åtgärda närsaltutsläpp från jordbruket" bör på ett översiktligt sätt, lämpligen i tabellform, beskriva vad de olika förslagen till åtgärder inom jordbruket (fånggrödor, vårbearbetning, reglerbar dränering etc.) kan ge för närsaltreduktion till Östersjön. De summerade effekterna av olika åtgärder för minskad närsaltbelastning måste framgå tydligt.

Motsvarande beskrivning/tabell bör göras för de ytterligare åtgärder för att minska närsaltbelastningen från jordbruket, som beskrivs på sidorna 43-46.

- Förslag om ändrat regelverk för lagring av stallgödsel och spridning av gödsel och konstgödsel

1. En lagringstid om 12 månader bör snarast införas i hela Sverige.
2. Spridning av stallgödsel bör förbjudas på all öppen jordbruksmark, dvs på alla marker som saknar sådda grödor. Efter höstsådd och vårsådd bör tillåtas en maximal gödselgiva, som är anpassade till vad växterna kan ta upp under en växtsäsong.
3. Gödsling med närsaltgivor som är högre än vad växterna kan ta upp under den kommande växtsäsongen, bör förbjudas.

E 7 Upprätta en HotSpot-lista över anläggningar med intensiv djurhållning

När denna lista tas fram gäller det att kontrollera att gödsel från sådan djurhållning aldrig överstiger reglerna från Helcom Annex III, dvs. 170 kg N/ha och 25 kgP/ha.

E 8 Gemensam framställning från Helcom angående EUs Health Check av CAP

Sverige saboterade vid Helcoms möte 8 april liggande förslag till position paper, så att det inte blev föreslaget några ytterligare riktade åtgärder för jordbruket speciellt för att reducera övergödningen av Östersjön, vilket ministermötet i Krakow hade beslutat om.

E 10 Åtgärda utsläpp från odling av energigröda

I denna fråga bör Sverige, som ett första steg säkerställa att den totala tillförseln av gödningsämnen till energigrödor aldrig överstiger 170 kg N/ha och 25 kgP/ha.

B 3 Komplettera med Natura 2000 områden

Den vilda Östersjölaxen, skyddad enligt EU Habitat-direktiv, måste säkerställas en "good favourable conservation status".

Sverige bör därför gå igenom alla vilda lax-älvar, och på kartor markera alla lek-, uppväxt-områden i älvarna och i kust – och mynningsområden där lekande lax uppehåller sig. En plan för att göra alla viktiga områden under laxens hela livscykel, till Natura 2000 områden bör utarbetas.

B 5 Förbättra klassificeringen av habitat och arter till 2011

Här talas i FiV dokument bara om kustarter-centrala kustarter. Detta är en väldigt snäv begränsning. Fiskarter som har sin livscykel både i söt- och havsvatten, t ex lax, havsöring, bör också tas upp här,

B 6 Uppdatera Helcoms rödlista avseende habitat och arter till 2013

Här finns anledning att kanske överväga arter som havs- och älvlekande harr. En milj kr är troligen alldeles för lite för detta arbete.

B 7b Ta fram habitatkartor till 2013

Kartorna måste också avse arter som lever sin livscykel i havet och sötvatten. Detta bör också avse den Habitat-klassade vilda Östersjölaxens viktiga habitat under hela dess livscykel i hav, kustområden och älvar. En separat budget bör göras för arbetet med lax. Se också under B 3 och B 20.

B9. Utvärdera, i samverkan med berörda organisationer, bevarande-status hos icke-kommersiella organismer

Här bör tydligt definieras vilka arter som ska tas upp. Aktuellt kan vara olika nejonögon-arter, sik , harr etc.

B10. Utveckla ett samordnat system för rapportering av bifångad och strandad tumlare till 2010

Här måste utvecklas åtgärder för fisket, som inte bygger på frivillighet (vilket visat sig vara verkningslöst). Automatisk fotografering eller videofilming av alla fångster ombord på fiskebåtar bör snarast genomföras.

B11. Stöd forskning för utveckling av metoder för bedömning och rapportering av fiskets påverkan på biologisk mångfald

Att satsa så mycket som 77 milj kr på experiment med skarpsillfiske, verkar vara fel prioritering av resurser för att utveckla ett ekosystemanpassat fiske. Andra områden, t ex modeller för fiskförvaltning med ekosystemansatsen ska enligt förslaget bara få 2,5 milj kr per år.

B12. Utveckla och implementera system för effektiv övervakning och rapportering av bifångst av fåglar och däggdjur

Här måste utvecklas åtgärder för fisket, som inte bygger på frivillighet (vilket visat sig vara verkningslöst). Automatisk fotografering eller videofilming av all fångster ombord på fiskebåtar bör snarast genomföras.

B13. Utse fiskekunniga experter som observatörer inom BSRAC

Statens observatörer i BS RAC bör inte bara vara fiskekunniga, utan också mycket kunniga i hållbar förvaltning av fiskeresurser och inom biologisk mångfald.

B 15. Utveckla en fiskeriförvaltning baserad på ekosystemprincip

Detta är en av huvudfrågorna för att få till ett hållbart fiske. Därför måste detta område få en mycket högre budget än vad som föreslås. Summan 2,5 Mkr per år bör höjas 3-4 gånger.

B16. Vidta åtgärder så att alla exploaterade fiskarter utnyttjas uthålligt till 2021

En viktig fråga är att se till att MSY (Max Sust Yield) utarbetas för förvaltningen av alla viktiga fiskearter i Östersjön. Att Precautionary and Limit values, för SSB (Spawning Stock Biomass) införs i alla förvaltningsplaner för viktiga fiskearter i Östersjön.

B17. Uppmana fiskemyndigheter i samarbete med BSRAC och HELCOM att vidta snabba åtgärder för att:

B 17: 2: b Utforma stängningar mm för att förhindra fångst av lekande och ung fisk

”Real time closures” bör snarast börja tillämpas i svenskt territorialvatten.

B 17: 2: f Omdelbart slut på orapporterat fiske

Sverige måste säkerställa kontroll som skiljer på lax och havsöring, vid fiske där båda arterna kan fiskas tillsammans.

B19. Gemensam skrivelse från Helcom-länderna i EU om uthålligt fiske i samklang med BSAP

Sverige bör vara drivande för förslag som ställer höga krav på verklig genomförande av Ekosystem-ansatsen, försiktighetsprincipen etc. Miljödepartementet och Naturvårdsverket måste vara med och sätta mål för beståndstorlekar av havslevande fisk, som aldrig får underskridas av fisket. Denna får inte slarvas bort och bara överlämnas till fiskerisektorn.

B 19 : b Revidering av den internationella aktionsplanen för Östersjölaxen

Sverige måste presentera åtgärder som garanterar att de vilda laxbestånden i de fem lax-älvar som har hotade bestånd i Norrbotten och Västerbotten. Åtgärderna bör omfatta skydd av hela laxens livscykel, dvs. skydd av lek- och uppväxtbottnar i älvarna, skydd av mynnings- och kust-områden viktiga för smolt och vandrande lax. Reglering av fisket i älv, mynnings- och kustområde som garanterar ett tillräckligt antal lekande lax att kunna komma till lekplatserna.

En budget på flera miljoner, lämpligen 5 milj kr, måste avsättas för att säkerställa detta arbete.

B 20: Återställning av migrerande fiskarter

B 20: a Kartläggning av älvar med historisk och migrerande fiskarter

Denna kartläggning bör åtminstone omfatta lax, havsöring, ål, stör, sik och harr. En finansiering av minst 5 milj kr behövs.

B 20: b Planer för restaurering av lekområden och vandringsvägar för migrerande fiskarter senast 2010

Ett tydligt mål att alla nu existerande vilda migrerande fiskarter ska bevaras, måste ställas upp.

Fiskeriverket anger i sitt utkast till åtgärder att ”återställning av lek- och uppväxtområden i stora och mindre älvar som har goda förutsättningar att producera vild lax och där det finns potential att utveckla ett fritidsfiske”.

Denna skrivning är ett första steg, men det är fullständigt otillräckligt om ambitionen är att bevara alla vilda bestånd. FiV tycks mena att älvar som inte ”har goda förutsättningar att producera vild lax och där det finns potential att utveckla ett fritidsfiske” ska uteslutas. Detta är att helt missförstå det svenska miljömålet för Biologisk mångfald.

Se följande delmål nedan:

Delmål 1, 2010. Hejdad förlust av biologisk mångfald

Senast år 2010 skall förlusten av biologisk mångfald inom Sverige vara hejdad.

Delmål 2, 2015. Minskad andel hotade arter

År 2015 skall bevarandestatusen för hotade arter i landet ha förbättrats så att andelen bedömda arter som klassificeras som hotade har minskat med minst 30 procent jämfört med år 2000, och utan att andelen försvunna arter har ökat.

Delmål 3, 2007/2010. Hållbart nyttjande

Senast år 2007 skall det finnas metoder för att följa upp att biologisk mångfald och biologiska resurser såväl på land som i vatten nyttjas på ett hållbart sätt. Senast år 2010 skall biologisk mångfald och biologiska resurser såväl på land som i vatten nyttjas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald upprätthålls på landskapsnivå.

FiV har också sedan 1996 i sin instruktion att verka för:

- ha ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet

FiV sektorsmål fastställdes 1999. I FiV sektorsmål ingår en miljöpolicy som anger:

- FiV ska ta särskild hänsyn till skydd och bevarande av hotade arter

Med utgångspunkt från detta har sju sektorsmål angivits. Ett av dem är:

- Hotade arter och stammar skyddas och bevaras för framtida generationer.

Dessa mål för FiV måste tillämpas fullt med avseende på den hotade vilda Östersjöloxen.

De skrivningar som gjorts av FiV visar att man helt missuppfattat sin roll och sin instruktion för bevarande av biologisk mångfald.

Naturvårdsverket har när det gäller hotade fiskarter det övergripande ansvaret för biologisk mångfald och bör därmed fastställa sådana konkreta mål för lax i de olika svenska laxälvarna.

B 20: c Aktivt bevarande i minst tio hotade vildlaxälvar i Östersjön samt återintroduktion av ursprunglig Östersjölox i minst fyra potentiella laxälvar, senast 2009

Denna action gäller för hela Östersjöområdet. Sveriges andel av antalet hotade älvar motsvarar 2-3 laxälvar med hotade bestånd som ska bevaras, och ca 1 laxälv som potentiell laxälv för återintroduktion.

Sverige bör alltså identifiera vilka älvar detta ska vara. När detta gjorts bör en Laxförvaltningsplan för varje älv tas fram, som innehåller tydliga mål vad man vill uppnå.

Laxförvaltningsplaner för alla de **angivna laxälvarna** bör innehålla följande komponenter:

1. Mål för antalet återvändande lekmogna hon-laxar till vattendraget.

Detta är ett biodiversitetsmål och Naturvårdsverket har huvudansvaret för det svenska miljömålet för biologisk mångfald. SNV måste därför ha ett huvudansvar för att fastställa ett sådant mål. FiV måste vara med och förbereda förslaget.

Ett lämpligt mål skulle kunna vara att anta samma mål som Danmark antagit för laxvattendrag på dess Nordsjökust (se National förvaltningsplan för laks, 2004, Miljöministeriet).

Målen i Danmark är att i varje laxvattendrag ska i genomsnitt 1000 lekande laxar simma upp i vattendraget varje år, utan hjälp av utsättningar.

2. Kartering av alla lek- och uppväxtbottnar för vild lax i vattendraget, inlagt på kartor.

Beräkningar av potentiella lekbottnar och framtida maximal produktionskapacitet av naturligt lekande lax. Med tillhörande budget för att genomföra detta.

3. En plan för skydd av lek- och uppväxtbottnar för lax som Natura 2000-områden i varje vattendrag.

4. En plan för restaurering av habitat-bottnar för lax, med gjorda prioriteringar, i varje vattendrag, med tillhörande budget.

5. Utarbetande av fiskereglering i älven, mynnings- och kustområdet närmast älvmyningen som garanterar att målet för antalet återvändande lekmogna hon-laxar till vattendraget uppfylls.

6. Monitoring.

Utarbeta och säkerställa en årlig monitoring av uppvandrande lax, t ex via automatiska fiskeräknare, och utvandrande smolt, t ex med smolthjul-räknare eller smoltfiske i mynningsområdet. Ambitionen måste vara att vara år för år få tillförlitliga uppgifter för uppvandrande lekande lax och utvandrande smolt till Östersjön. En tydlig budget för monitoring med en hög ambitionsnivå bör anges.

Vänliga hälsningar

Gunnar Norén
Gen sekr. för CCB